Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? Ölçe?i (Need for Cognitive Closure Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? Ölçe?i (Need for Cognitive Closure Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17950

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? Ölçe?i (BY?Ö), bireylerin bili?sel belirsizlikten kaç?nma ve bir konu hakk?nda h?zl?, kesin bir sonuca ula?ma yönündeki motivasyonel e?ilimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, orijinal olarak Arie W. Kruglanski ve Donna M. Webster taraf?ndan 1996 y?l?nda geli?tirilen 42 maddelik versiyonun k?salt?lm?? formu temel al?narak adapte edilmi?tir. Bu ölçek, bilgi i?lemleme süreçlerinde kesinlik aray???n?n ve belirsizli?e tahammülsüzlü?ün derecesini tespit etmeyi amaçlar.

Hasan Y?lmaz taraf?ndan 2018 y?l?nda Türkçeye uyarlama çal??mas? yap?lan 15 maddelik versiyon, bireylerin dü?ünme ve karar verme stilleri aras?ndaki ili?kileri incelemede kullan?lm??t?r. BY?Ö, sosyal ve bili?sel psikolojide, karar verme süreçleri, önyarg? olu?umu ve grup dinamikleri gibi alanlarda önemli bir de?i?ken olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac?, **Bili?sel Psikoloji**, **Karar Verme Stilleri**, **Uyarlama**, **Psikometrik Özellikler**, **Belirsizli?e Tahammülsüzlük**

Yazarlar

Orijinal Ölçek Geli?tiricileri: **Arie W. Kruglanski**, **Donna M. Webster**. Türkçeye Uyarlayan Yazar: **Hasan Y?lmaz**

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, bireylerin bilgi i?leme süreçlerinde netlik, kesinlik ve yap? aray???ndaki motivasyonel gücünü de?erlendirmektir. Y?lmaz (2018) taraf?ndan yap?lan Türkçeye uyarlama çal??mas? ise, ölçe?in 15 maddelik k?sa formunun Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ?ekilde kullan?l?p kullan?lamayaca??n? saptamay? ve bili?sel yak?nl?k ihtiyac?n?n dü?ünme ve karar verme stilleriyle ili?kisini incelemeyi hedeflemi?tir.

Ölçek, yüksek puan alan bireylerin, kesin bir cevaba ula?ma iste?i nedeniyle bilgiyi h?zl?ca dondurma ve alternatif hipotezleri göz ard? etme e?iliminde oldu?unu; dü?ük puan alan bireylerin ise belirsizli?e daha toleransl? olup, alternatif çözümleri daha uzun süre de?erlendirme e?iliminde oldu?unu ortaya koymay? amaçlar.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? (Need for Cognitive Closure - NCC), bireyin bir konu hakk?nda kesin bir bilgiye, yani "yak?nl??a" ula?ma ve belirsiz ve kafa kar??t?r?c? durumlardan kaç?nma arzusunu

ARABPSYCHOLOGY.COM

ifade eden bir motivasyonel yap?d?r. Bu yap?, iki temel süreçle karakterize edilir: kesinli?e ula?ma iste?i (seizing) ve kesinli?i sürdürme iste?i (freezing).

Bu Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? genellikle be? alt boyutta incelenir:

S?ra Arzusu (Desire for Order): Düzenli ve yap?land?r?lm?? ortamlara duyulan ihtiyaç.
Öngörülebilirlik Tercihi (Preference for Predictability): Gelecekteki olaylar?n öngörülebilir olmas?n? tercih etme.
Kesinlik (Decisiveness): Karar vermeyi ertelemek yerine h?zl?ca sonuçland?rma e?ilimi.
Belirsizlikten Rahats?zl?k (Discomfort with Ambiguity): ?ki anlaml? veya mu?lak durumlardan duyulan huzursuzluk.
Kapal? Fikirlilik (Closed-Mindedness): Bir sonuca ula??ld?ktan sonra alternatif bilgilere direni? gösterme.

Geçerlik

Y?lmaz (2018) taraf?ndan gerçekle?tirilen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?i incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. 15 maddelik k?sa formun, teorik olarak beklenen be? faktörlü yap?y? (S?ra Arzusu, Öngörülebilirlik Tercihi, Kesinlik, Belirsizlikten Rahats?zl?k ve Kapal? Fikirlilik) Türk örnekleminde de do?rulad??? bildirilmi?tir.

Ayr?ca, ölçe?in ölçüt geçerli?i kapsam?nda Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? puanlar?n?n, dü?ünme ve karar verme stilleri gibi ilgili psikolojik yap?larla beklenen yön ve ?iddette ili?ki gösterdi?i tespit edilmi?tir. Bu bulgular, 15 maddelik BY?Ö'nün Türk kültüründe geçerli bir ölçüm sa?lad???n? desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???, Y?lmaz (2018) çal??mas?nda Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Çal??mada elde edilen genel iç tutarl?l?k katsay?s?n?n kabul edilebilir düzeyde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu, ölçe?i olu?turan maddelerin tutarl? bir ?ekilde ayn? psikolojik yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir. Alt faktörlerin güvenilirlik katsay?lar? da genellikle tatmin edici s?n?rlar içinde yer almaktad?r.

Faktör Analizi

Y?lmaz (2018) çal??mas?nda, 15 maddelik k?sa formun yap?sal uygunlu?unu de?erlendirmek için Faktör Analizi (Do?rulay?c? Faktör Analizi - DFA) kullan?lm??t?r. Analiz sonuçlar?, ölçe?in orijinal teorik çerçeveye uygun olarak be? alt faktörden olu?tu?unu do?rulam??t?r. Bu be? faktör, toplam varyans?n önemli bir bölümünü aç?klamaktad?r ve maddelerin faktör yükleri yeterince yüksek

ARABPSYCHOLOGY.COM

bulunmu?tur. Bu faktör yap?s?, Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac?n?n çok boyutlu do?as?n? yans?tmaktad?r ve Türk örnekleminde bu yap?n?n korundu?unu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (15 madde)

Mevcut Diller: ?ngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler, Üniversite Ö?rencileri

Ya? Grubu: Genç Yeti?kinlik ve Üzeri

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?, genellikle üniversite ö?rencileri örneklemi üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, her bir maddeye ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirtmek için belirlenen bir Likert ölçe?ini (örne?in, 1=Kesinlikle Kat?lm?yorum, 6=Kesinlikle Kat?l?yorum) kullanarak yan?t verirler. Yüksek puanlar yüksek Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac?n? gösterir.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, **Bili?sel Yak?nl?k Ölçe?i**, **DFA**, **Cronbach Alfa**, **Kruglanski**, **Webster**, **Hasan Y?lmaz**

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hasan Y?lmaz

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: hasan.yilmaz@manas.edu.kg

Yaz??ma Adresi: Manas Üniversitesi, K?rg?zistan (Uyarlama çal??mas? s?ras?nda belirtilen kurum bilgisi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2018

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için yazarla ileti?ime

ARABPSYCHOLOGY.COM

geçilmesi önerilir. Sorumlu yazarla ileti?im, yukar?daki e-posta adresi arac?l???yla sa?lanabilir.

Kaynaklar

Y?lmaz, H. (2018). The Turkish adaptation of 15-item version of the need for cognitive closure scale and relationship between thinking and decision-making styles. *Universal Journal of Educational Research, 6*(8), 1710-1722.

Kruglanski, A. W., & Webster, D. M. (1996). Motivated closing of the mind: Seizing and freezing. *Psychological Review, 103*(2), 263-283.

Uyarlama çal??mas?n?n orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan eri?ilebilir: files.eric.ed.gov (ERIC Tam Metin)

Ölçe?in yer ald??? orijinal PDF doküman? ise burada mevcuttur: bilissel-yakinlik-olcegi-ihtiyaci-need-for-cognitive-closure-scale-toad.pdf

Bili?sel Yak?nl?k ?htiyac? Ölçe?i Maddeleri (Need for Cognitive Closure Scale)

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM